

D/181/10.03.01.03/2023

Vesihuoltolaitoksen hallinnollisten tehtävien selvitys

Vesihuoltolaitoksille on tullut v. 2023 alkupuolella paljon uusia säädöksiä liittyen talousveden tarkkailuun, riskienhallintaan ja tiedottamiseen. Uudet säädökset tulivat voimaan 12.1.2023. Juomavesidirektiivin toimeenpanon aiheuttamien muutosten myötä vesilaitoksille tuli lisää velvoitteita. Juomavesidirektiivin kansallinen toimeenpano aiheutti muutoksia mm. vesihuoltolakiin sekä terveydensuojelulakiin ja sen nojalla annettuihin asetuksiin. Lisäksi annettiin uusia asetuksia.

Terveydensuojelulain osalta muutokset toivat talousveden laatuvaatimuksiin uusia muuttujia, laitosten omavalvontaa ja riskienhallintaa tulee tehostaa sekä veden laadunseurannan vaatimukset tarkentuivat.

Edellisten lisäksi vesihuoltolaitoksille tulee uusia velvoitteita talousveden laadun valvontaan, vesijohtoverkoston vuotovesien määrän raportointiin ja veden käyttäjien tiedottamiseen talousveden laadusta, hinnasta ja vesilaitosten toiminnan tehokkuudesta. Muita lainsäädännöllisiä ja käytännön haasteita aiheuttavia direktiivistä tulevia velvoitteita ovat mm. kiinteistöjen vesijärjestelmiltä edellytetty riskinarviointi, talousveden ja lämpimän käyttöveden kanssa kosketuksissa olevien materiaalien hyväksyntä ja niistä valmistettujen tuotteiden markkinavalvonta sekä toimenpiteet talousveden saatavuuden parantamiseksi heikoimmissa asemassa oleville ja syrjäytyneille väestöryhmille.

Uudet säädökset lisäävät laitosten **tiedottamista ja raakaveden tarkkailua**. Lisäksi uudella asetuksella on annettu tarkennuksia vesihuoltolaitosten tietojen **toimittamisesta Veettiin**.

Laitosten tulee lähettää asiakkaalle vähintään kerran vuodessa esimerkiksi laskun yhteydessä seuraavat tiedot:

- asiakkaalle toimitetun talousveden määrä vähintään vuosi- ja laskutuskausikohtaisesti
- asiakkaan talousveden käytön vuosittainen suuntaus ja vertailu vastaavien asiakkaiden keskimääräiseen talousveden kulutukseen
- toimitetun talousveden käyttömaksu litraa ja kuutiometriä kohti
- asiakkaan perusmaksu toimitetusta talousvedestä vuosi- tai laskutuskausikohtaisesti
- linkki verkkosivustolle, jossa tiedotetaan vedenkäyttäjää.

Lisäksi laitoksen tulee huolehtia, että yhteenveto talousveden laatuvaatimusten ja laatuvaatimien täyttymisestä edellisen vuoden aikana on saatavilla tietoverkossa. Ellei tietoa löydy netistä, on myös kyseinen tieto toimitettava asiakkaalle laskun yhteydessä. Laitoksen tulee muistuttaa asiakkaitaan siitä, että asiakkaalla on velvollisuus välittää edellä mainitut tiedot talousveden loppukäyttäjälle (esimerkiksi taloyhtiö, jonka tulee toimittaa tiedot asukkailleen).

Vesihuoltolaitoksen selvilläolo- ja tarkkailuvelvollisuus:

- Laitoksen on oltava selvillä käyttämänsä raakaveden määrään tai laatuun kohdistuvista riskeistä sekä laitteistonsa kunnosta. Laitoksen on tarkkailtava käyttämänsä raakaveden määrää ja laatua, laitteistonsa kuntoa sekä vuotovesien määrää laitoksen verkostoissa.
- Tiedot verkostojen sijainnista on saatettava sähköiseen muotoon. Tämä tarkoittaa, että tiedot on oltava sähköisesti tallennettuna joko laitoksella itsellään tai vaikka kun-

nalla.

Laissa on annettu myös uusia veloituksia raakaveden tarkkailusta. Veloitteet tulee huomioida terveydensuojelulaissa edellytetyn riskienhallintasuunnitelman tarkistamisen yhteydessä samalla kun omavalvontasuunnitelmaa päivitetään.

- Laitosten tulee valita raakavedestä tarkkailtavat muuttujat vedentuotantoketjun riskienhallinnan perusteella. Riskienhallinnasta säädetään terveydensuojelulaissa. Uudessa asetuksessa on annettu luetteloita aineista, joista laitos valitsee seurattavat muuttujat.
- Laitosten tulee huolehtia siitä, että riskiperusteisesti toteutetun raakavesitarkkailun tulokset sekä niihin liittyvien vedenottopisteiden ja havaintopaikkojen sijainti- ja ominaisuustiedot toimitetaan ympäristönsuojelun tietojärjestelmään Pisaraan.
- Laitosten tulee ilmoittaa kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle, kunnan terveydensuojeluviranomaiselle ja ELY-keskukselle riskiperusteisesti raakavedestä tarkkailtavissa muuttujissa havaituista epätavallisista muutoksista.

Vesihuollon tietojärjestelmään **Veetiin toimitettavat tiedot**

Uudessa valtioneuvoston asetuksessa vesihuollon tietojärjestelmästä ja tiedottamisesta on annettu tarkempia säädöksiä vesihuollon tietojärjestelmään toimitettavista tiedoista. Veetiä koskevat säädökset koskevat vain vesihuoltolaitoksia ja ns. tukkulaitoksia. Asetuksessa on säädetty perustietojen ajan tasalla pitämisestä sekä perustiedoista ja vuositiedoista, jotka Veetiin pitää viedä. Veetin kautta laitokset pystyvät julkaisemaan myös toimintakertomuksen, tilinpäätöstiedot sekä toimitusehdot. Kun kyseiset aineistot lisätään Veetiin, ne tulevat näkyville vesi.fi-sivulle. (Pohjautuu Etelä-Savon ELY:n Ajankoh-taiskirjeeseen 3/2023)

Uuraisten kunnan vesihuoltolaitoksen taloudellinen selvitystyö on käynnissä ja ulkopuolisen konsultin tekemä työ tullaan esittelemään marras-joulukuun 2023 aikana vesityöryh-mässä, josta se etenee tarvittavilta osin päätäntäseläelmiin käsiteltäväksi. Nähtävissä on, että kunnan vesihuoltolaitoksen toiminnan kehittäminen jatkuu ja työn edistäminen tulee vaatimaan yhä enemmän työpanosta ja resurssia käytettäväksi tulevina vuosina. Taloudellisen toiminnan oikaisu vaatii toiminnan muutossuunnittelua ja valmistelua. Toise-na merkittävänä resurssia vaativana työkokonaisuutena on vesihuoltolaitoksen saneerausohjelman tekeminen tuleville vuosikymmenille (rakentamisajankohtaan perustuvat lähtötietoselvitykset, vuosikymmenittäin rakennettujen alueiden erittely ja käyttöikäperusteiset saneerausohjelmat). Kyseinen työ tulisi aloittaa hetimiten.

Yllä esitetyt lainsäädännölliset muutokset lisäävät osaltaan työmäärää vesihuoltolaitoksen hallinnossa. Lisäksi varautumiseen ja riskienarviointiin panostaminen ovat merkittävä osa vesihuoltolaitoksen omaisuudenhallintaa. Uuraisten kunnan vesihuoltolaitoksen häiriötilanteisiin varautumissuunnitelma on päivitetty elokuussa 2023 ja WSP päivitetään 2023-2024 aikana. Säännöllisiä varautumisharjoituksia pyritään järjestämään lähikuntien ja alueen vesihuoltolaitosten kesken (esim. kloorausharjoitus v. 2022). Muita lähivuosien työpanosta vaativia toimia vesilaitoksen hallinnossa ovat mm. toiminta-alueiden päivittäminen ajantasalle (uudet kaava-alueet), vesihuoltolaitoksen yleisten toimitusehtojen päivittäminen ja vesilaitoksen kotisivujen muokkaaminen/päivittäminen.

Valmistelija/lisätietoja: Ympäristösihteeri/vesihuoltoasiantuntija ja tekninen johtaja

Teknisen johtajan ehdotus: Tekninen lautakunta merkitsee vesihuoltolaitoksen hallinnollisten tehtävien selvityksen tiedokseen.

Päätös: Tekninen lautakunta merkitsi vesihuoltolaitoksen hallinnollisten tehtävien selvityksen tiedokseen.

Toimenpiteet: -